

રોઝા

રોઝા એક મહાન અને વિશિષ્ટ મહત્ત્વ ધરાવતી ઇબાદત છે. આનાથી જ્યાં આત્મા વિકસિત અને પરિપક્વ થાય છે, ત્યાં શરીર પણ તંદુરસ્ત રહે છે. રોઝા 'તઝકીય નફસ' (હૃદયની શુદ્ધિ અને સંવર્ધન) માટે અમૂત સમાન છે. રસૂલુલ્લાહ ﷺ એ ફરમાવ્યું કે અલ્લાહ ફરમાવે છે :

«كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلَّا الصِّيَامَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ, الصَّوْمُ جُنَّةٌ فَإِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمٍ أَحَدِكُمْ فَلَا يَزِفْتُ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَسْخَبُ فَإِنْ سَابَّهُ أَحَدٌ أَوْ قَاتَلَهُ فَلْيَقُلْ إِنِّي أَمْرٌ صَائِمٌ, وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَخُلُوفُ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ»

અર્થાત્, માણસનું પ્રત્યેક કાર્ય તેના માટે છે, સિવાય રોઝાના. રોઝા મારા માટે છે અને હું જ તેનો બદલો આપીશ. વધુમાં, રોઝા ઢાલ છે, તેથી જ્યારે તમારામાંથી કોઈ રોઝાથી હોય તો નિર્લજ્જતાની વાતો ન કરે અને ન તો તોફાન અને બૂમબરાડા પાડે, ત્યાં સુધી કે જો કોઈ તેને અપશબ્દો કહે કે લડાઈ-ઝઘડો કરે તો તેને કહી દે કે હું તો રોઝાથી છું. એ જાતના સોગંદ, જેના હાથમાં મુહમ્મદ (ﷺ)ના પ્રાણ છે ! રોઝાદારના મોઢાની દુર્ગંધ અલ્લાહના નજીક કસ્તૂરીની ખૂશબૂથી વધારે પવિત્ર છે. રોઝાદાર માટે બે ખુશી છે - એક ઈફતારના સમયની, અને એક એ સમયની જ્યારે તે પોતાના રબથી મળશે. રોઝાનો અજ (ઈનામ) જોઈને ખુશ થઈ જશે. (મુત્તફિક અલયહિ)

રોઝાદારની દુઆ કબૂલ થાય છે. રસૂલુલ્લાહ ﷺ નું ફરમાન છે :

«إِنَّ لِلصَّائِمِ عِنْدَ فِطْرِهِ لَدَعْوَةَ لَا تُرَدُّ»

અર્થાત્, ઈફતાર વખતે રોઝાદારની દુઆ રદ કરવામાં નથી આવતી. (ઈબ્ને માજા)

રોઝા માનવ-શરીરને રોગોથી બચાવે છે. રસૂલુલ્લાહ ﷺ એ ફરમાવ્યું : રોઝા રાખો અને તંદુરસ્ત રહો. (તબરાની)

આખિરતમાં રોઝા દોજબના અઝાબથી બચવાનું સાધન છે. રસૂલુલ્લાહ ﷺ એ ફરમાવ્યું :

«مَنْ صَامَ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بَعَدَ اللَّهُ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا»

અર્થાત્, જે કોઈ અલ્લાહના માર્ગમાં (વિશેષરૂપે જિહાદ દરમ્યાન) રોઝા રાખે છે, તો અલ્લાહ ત્આલા તેના ચહેરાથી આગને સિત્તેર ખરીફ (૨૧૦ માઈલ) દૂર કરી દે છે. (બુખારી, મુસ્લિમ, તિરમિઝી, નસાઈ વગેરે)

રોઝા કયામતના દિવસે રોઝાદાર માટે શફાઅતનું કારણ બનશે :

રસૂલુલ્લાહ ﷺ એ ફરમાવ્યું :

«الصِّيَامُ وَالْقُرْآنُ يُشْفَعَانِ لِلْعَبْدِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، يَقُولُ الصَّيَّامُ: أَيُّ رَبِّ، مَنْعْتُهُ الطَّعَامَ وَالشَّهَوَاتِ بِالنَّهَارِ فَشَفَّعْنِي فِيهِ، وَيَقُولُ الْقُرْآنُ: مَنْعْتُهُ النَّوْمَ بِاللَّيْلِ فَشَفَّعْنِي فِيهِ»، قَالَ: «فَيُشَفَّعَانِ»

અર્થાત્, રોજા અને કુર્આન બંદા માટે કયામતના દિવસે શફાઅત (ભલામણ) કરશે. રોજા કહેશે : હે મારા રબ ! આ બંદો મારા કારણે ખાવા-પીવા અને જાતીય ઈચ્છાથી રોકાઈ રહ્યો, મારી શફાઅત આના પક્ષમાં કબૂલ કર. કુર્આન કહેશે : હે મારા રબ ! આ બંદાએ મારા કારણે રાત્રિઓમાં પોતાની ઊંઘનું બલિદાન આપ્યું, તેના પક્ષમાં મારી શફાઅત કબૂલ કર. રસૂલુલ્લાહ ﷺ એ ફરમાવ્યું કે આ રીતે અલ્લાહ ત્આલા આ બંનેની શફાઅત કબૂલ કરશે. (અહમદ, તબરાની, હાકિમ)

રોજાનો એક ફાયદો સામાન્ય માનવ-જીવનમાં એ રીતે જોવા મળે છે કે રોજાદારમાં અસંખ્ય સદ્ગુણો અને સુંદર ખૂબીઓ પેદા થઈ જાય છે. જેમ કે તે ધૈર્યની પ્રતિમા બની જાય છે, તકવા (ઈશનિષા), અલ્લાહનો ડર, સાવધાની અને સંયમનો અભ્યસ્ત થઈ જાય છે. શરીરના અંગો-ઉપાંગો પર કાબૂ મેળવી લે છે અને ઈન્દ્રિયો-ગુહ્યેન્દ્રિયોની ગુલામીથી મુક્તિ પ્રાપ્ત કરી લે છે. અલ્લાહ ત્આલાનો ઈરશાદ છે :

﴿يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ

تَتَّقُونَ ﴿البقرة: ١٨٣﴾

અનુવાદ : “હે લોકો, જેઓ ઈમાન લાવ્યા છો ! તમારા પર રોજા ફર્જ (અનિવાર્ય) કરવામાં આવ્યા છે, જે રીતે તમારાથી પહેલાના પયગંબરોના અનુયાયીઓ પર ફર્જ કરવામાં આવ્યા હતા. આનાથી આશા છે કે તમારામાં તકવા (ઈશનિષા અને સંયમ)નો ગુણ પેદા થશે.” (સૂર: બકરહ, આ. ૧૮૩)

રોજા વ્યક્તિમાં દયા અને પ્રેમ, સહાનુભૂતિ અને સમાનતાની લાગણી પેદા કરે છે, અને વધારામાં તેનું સિંચન અને સંવર્ધન પણ કરે છે. એ જ રીતે રોજા માનવીમાં શિસ્ત અને અનુશાસન તથા આજ્ઞાપાલન અને સમર્પણના ગુણોને ખીલવે છે અને તેને વૃદ્ધિ બક્ષે છે.

‘સિયામ’ શબ્દનો અર્થ :

શબ્દકોષમાં આનો અર્થ રોકાઈ જવાનો છે અને શરીરતની પરિભાષામાં અલ્લાહની ઈબાદતની નિયત કરીને ખાવા-પીવા અને સંભોગ કરવાથી રોકાઈ જવાને ‘સિયામ’ (રોજા) કહે છે. આ રોકાઈ જવું સુબ્હ સાદિક (પરોઢ)થી લઈને સૂર્યાસ્ત સુધી રહે છે.

